

ผลกระทบของข่าวปลอมต่อสถานะเศรษฐกิจ

1) กรณีศึกษา “เชียงใหม่”

ลักษณะเนื้อหา: ข้อมูลเท็จ (False) กล่าวคือ เป็นเนื้อหาที่หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบเชิงนโยบายชี้ว่าไม่ใช่ข้อเท็จจริง

หมายเหตุ: พิจารณาจากตัวอย่างเนื้อหาต้นทางที่เผยแพร่โดยศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม

เนื้อหาที่ถูกสร้างขึ้นโดยยังไม่มีหลักฐานสนับสนุน

(Fabricated content)

(ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม, 9 ธันวาคม 2563)

ที่มา:

<https://www.antifakenewscenter.com/ข่าวปลอม-อย่าแชร์-ปิดเมืองเชียงใหม่-เชียงใหม่-พะเยา-ก่อนปีใหม่/>

เนื้อหาที่ถูกสร้างขึ้นแบบผิดบริบท (False context)

(ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม, 21 ธันวาคม 2563)

ที่มา:

<https://www.antifakenewscenter.com/ข่าวปลอม-อย่าแชร์-ประกาศปิดเมืองทางภาคเหนือ-11-จังหวัด/>

1) ปัจจัยที่อาจมีผลต่อการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จและการแก้ไขข้อมูลเท็จ

ผู้วิจัยพิจารณาสถานการณ์ในช่วงเวลาที่มีการแพร่กระจายของข้อมูล “เชียงใหม่ปิดเมือง” ทางโซเชียลมีเดีย รวมถึงเนื้อหาออนไลน์และการสนทนาทางโซเชียลมีเดียเกี่ยวกับเรื่องนี้¹ พบว่า ก่อนที่ปริมาณเนื้อหาทางออนไลน์เรื่อง “เชียงใหม่ปิดเมือง” จะเพิ่มขึ้นในช่วงวันที่ 5-7 ธันวาคม 2563 นั้น มีปัจจัย 2 ประการที่อาจทำให้ประชาชนสับสนและคาดการณ์ว่าอาจมีการประกาศ “ปิดเมือง” โดยที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ประกาศมาตรการควบคุมโรคอย่างเป็นทางการและไม่มีหลักฐานอื่นๆ สนับสนุน ดังนี้

1.1 การรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นและปฏิกิริยาจากสังคมต่อสถานการณ์การติดเชื้อ

ศบค.และสื่อมวลชนเริ่มรายงานข่าวพบผู้ติดเชื้อโควิด-19 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 ซึ่งเป็นชาวไทยที่เดินทางกลับมาจากการทำงานในโรงแรมที่อำเภอท่าลี่เหล็กของเมียนมา โดยลักลอบเข้ามาทางช่องทางธรรมชาติและไม่ได้กักตัว อีกทั้งยังเดินทางไปยังสถานที่สาธารณะและที่ท่องเที่ยว หลังจากนั้นก็มีการรายงานว่าพบผู้ติดเชื้อซึ่งเป็นผู้สัมผัสใกล้ชิด

¹ ผู้วิจัยตรวจสอบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เนื้อหา “เชียงใหม่ปิดเมือง” แพร่กระจายในวงกว้าง โดยใช้ Google และคำสำคัญ (keyword search) คือคำว่า “โควิด” และ “เชียงใหม่” เพื่อค้นหาการรายงานข่าวและเอกสารเกี่ยวกับสถานการณ์ติดเชื้อในจังหวัดตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน – 10 ธันวาคม 2563 และ 20-22 ธันวาคม 2563 และพิจารณาเฉพาะเนื้อหาที่ปรากฏในผลการค้นหาใน 2 หน้าแรก เนื่องจากสะท้อนปริมาณการเข้าชมและปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้สื่อออนไลน์สูง รวมถึงบางเนื้อหาที่มีผู้เกี่ยวข้องสำคัญ เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งน่าจะเป็นข้อมูลต้นทางในการรับรู้และประเมินสถานการณ์ของผู้ใช้สื่อออนไลน์ในขณะนั้น

กับผู้ติดเชื้อ 2 รายแรกอย่างต่อเนื่อง แม้หน่วยงานของจังหวัดจะย้ำว่าสามารถติดตามกลุ่มเสี่ยงและควบคุมสถานการณ์การแพร่เชื้อได้

อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นมามีรายงานผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอีกเรื่อยๆ รวมทั้งพบผู้ติดเชื้อที่เดินทางไปยังพะเยาและสิงห์บุรีด้วย พร้อมกับมีการประกาศจากหน่วยงานสาธารณสุขแจ้งให้ผู้ที่ไปร่วมงาน Farm Fest ที่ผู้ติดเชื้อกลุ่มแรกเดินทางไปเผ่าระวังอากาศและนัดหมายเพื่อรับการคัดกรองเชื้อและให้ผู้โดยสารในเที่ยวบินเดียวกับผู้ติดเชื้อที่สิงห์บุรีเข้ารับการตรวจหาเชื้อเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีรายงานข่าวว่าบริษัทเอกชนบางแห่งเริ่มให้พนักงานงดเดินทางไปยังเชียงรายและเชียงใหม่ หรือหากเดินทางกลับมาแล้วต้องกักตัว 14 วัน การรายงานว่าเริ่มมีผู้ยกเลิกการจองโรงแรมในเชียงรายและเลื่อนจัดอีเวนต์ รวมทั้งการรายงานว่าสายการบินประกาศให้ผู้โดยสารเลื่อนตั๋วได้โดยไม่คิดค่าธรรมเนียม

เหตุการณ์เหล่านี้อาจทำให้ประชาชนเห็นว่าสถานการณ์โควิด-19 ในเชียงรายเริ่มขยายวงกว้างมากขึ้น และนำไปสู่การอนุมานว่าอาจมีมาตรการ “ปิดเมือง” หรือควบคุมการเดินทางเข้า-ออกจังหวัดเพื่อควบคุมการระบาด เช่นเดียวกับเมื่อเกิดการระบาดระลอกแรก และเมื่อพบผู้ติดเชื้อจากอียิปต์ฝ่าฝืนมาตรการกักตัวในระยะก่อนหน้า

ส่วนกรณีที่เนื้อหานี้กลับมาเป็นที่พูดถึงเพิ่มขึ้นในช่วงวันที่ 20-22 ธันวาคมแม้สถานการณ์ระบาดในเชียงรายจะลดลงแล้ว คาดว่าอาจเป็นเพราะในขณะนั้นเริ่มมีการรายงานการพบผู้ติดเชื้อที่ตลาดกลางกุ้งสมุทรสาคร ซึ่งกระจายไปยังจังหวัดอื่นๆ รวมถึงเชียงรายด้วย เนื่องจากการสืบค้นข้อมูลย้อนหลังในช่วงเวลาดังกล่าวไม่พบเนื้อหาเกี่ยวกับการระบาดในเชียงรายโดยตรง

1.2 ความเข้าใจของประชาชนต่อมาตรการควบคุมการแพร่เชื้อ

ปัจจัยอีกประการที่อาจมีผลต่อการแพร่กระจายข้อมูล “เชียงรายปิดเมือง” ในช่วงแรกที่มีการพบผู้ติดเชื้อที่เชียงราย คือการรายงานเกี่ยวกับประกาศของคณะกรรมการโรคติดต่อ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 รวมถึงการที่โรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงรายอย่างน้อย 4 แห่งประกาศหยุดการเรียนการสอน 6 วัน ขณะที่บางโรงเรียนก็ให้นักเรียนหยุดเรียนเพราะมีนักเรียนไปร่วมงาน Farm Fest

เมื่อพิจารณาแนวทางป้องกันข้างต้นกับสถานการณ์การแพร่เชื้อที่ยังไม่หยุดนิ่ง ประชาชนจึงอาจคาดการณ์ว่าจำนวนผู้ติดเชื้อมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกได้จากการลักลอบเข้าเมืองทางช่องทางธรรมชาติ แม้หน่วยราชการจังหวัดจะย้ำเรื่องการเพิ่มความเข้มงวดในการคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศและลาดตระเวนตามชายแดนแล้วก็ตาม รวมถึงเกรงว่าการติดเชื้ออาจขยายไปยังจังหวัดอื่นๆ ด้วย ดังนั้น **แนวทางควบคุมโรคขั้นต่อไปคือการใช้มาตรการเข้มงวดอย่างการจำกัดการเดินทางเข้า-ออกจังหวัดและปิดสถานที่ หรือ “ล็อกดาวน์” เช่นเดียวกับการระบาดระลอกแรก**

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือวิธีการรายงานข่าวเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการระบาดก็อาจทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ ตัวอย่างเช่น การรายงานประกาศของคณะกรรมการโรคติดต่อ จังหวัดเชียงราย พบว่าข่าวบางชิ้นเป็นเพียงการแปะภาพประกาศและสรุปหัวข้อของประกาศสั้นๆ แต่ไม่ได้สรุปสาระสำคัญหรือชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งในประกาศยังมีการอ้างถึงคำสั่งของ ศบค. ก่อนหน้านี้ แต่ไม่ได้ขยายความโดยละเอียด การนำเสนอที่ไม่ได้อธิบายภาษาราชการให้กระจ่างอาจทำให้ประชาชนตีความคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงได้ ในทำนองเดียวกับเมื่อเดือนมีนาคม 2563 ที่ประชาชนบางส่วนเข้าใจว่าประเทศไทยเข้าสู่การระบาด “ระลอก 3” แล้ว โดยอ้างถึงเอกสารของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่ระบุว่าได้ “ได้ยกระดับการแจ้ง

เดือนเป็นระดับที่ 3” ขณะที่สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ในไทย อยู่ในระยะที่ 2 (ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม, 11 มีนาคม 2563)

นอกจากนี้ นายประยูร ยังลงนามในประกาศคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดเชียงราย ฉบับที่ 38 เรื่อง ให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จังหวัดเชียงราย มีรายละเอียดดังนี้

"เซียงราย" ออกประกาศ 3 ฉบับ คมเข้ม COVID-19 (ไทยพีบีเอส, 30 พฤศจิกายน 2563) ที่มา: <https://news.thaipbs.or.th/content/298788>

ผู้ว่าฯเซียงรายออกประกาศ3ฉบับรวดเร็วสกัดเชื้อไวรัสโควิด-19 (โพสต์ทูเดย์, 30 พฤศจิกายน 2563) ที่มา: <https://www.posttoday.com/social/local/639224>

เนื้อหาที่ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมแจ้งเตือนว่าเป็นข้อมูลเท็จ จากการอ้างอิงเอกสารของ
กรมการปกครอง

(ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม, 11 มีนาคม 2563)

ที่มา:

<https://www.facebook.com/AntiFakeNewsCenter/photos/a.113638500070332/195501985217316/?type=3&theater>

นอกจากนี้ ภาษาข่าวที่ใช้บรรยายสถานการณ์การติดเชื้อในจังหวัด
เชียงราย เช่น “โชนอันตราย” “น่าสะพรึง” “เชียวรายวุ่น” ก็มีส่วนในการทำ
ให้ประชาชนเข้าใจว่าสถานการณ์มีความวุ่นวาย รุนแรง และควบคุมได้
ยาก เนื่องจากมาพร้อมกับการรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นอย่าง
ต่อเนื่อง

เผย 3 โชนอันตราย งานฟาร์มเฟส-เทียวบิน กทม. รีบไปตรวจโควิดฯ

ชาย

ไทยรัฐออนไลน์

4 ธ.ค. 2563 19:22 น.

♡ บันทึก SHARE | f | t

เผยเส้นทางเข้าเมืองดิ่งเจ๋ง! จากโรงแรม 1G1 ทำซีเหล็ก ช้ามแดนช่องทางธรรมชาติ อยู่แม่ส
เชียงราย ซึ่ขยมาเชียงใหม่ พักคนเดียว เข้าไปตรวจที่รพ.พบติดเชื้อโควิดฯ ขณะทีส.แจ้งผู้ไปร่วม:
ฟาร์มเฟส และผู้โดยสารเที่ยวบิน เชียงราย-กทม. รีบประสานติดต้อตรวจด่วน

Advertisement

กรณีพบผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 รายใหม่ 1 ราย เป็นชายไทย อายุ 32 ปี ชาวเชียงใหม่ ทำงานใน
บินเชิงเดียวกับที่พบการระบาดของโควิด-19 จ.ท่าชีเหล็ก ประเทศเมียนมา (โรงแรม 1G1)

เผย 3 โชนอันตราย งานฟาร์ม
เฟส-เทียวบิน กทม. รีบไปตรวจโค
วิดฯ

ไทยรัฐออนไลน์, 4 ธันวาคม

2563

น่าสะพรึง! พบอีก 9 สาวแหล่งบันเทิงท่าชีเหล็กกักตัวที่แม่สายติดโควิด-19

เผยแพร่: 6 ธ.ค. 2563 12:24 โดย ผู้จัดการออนไลน์

เชียงราย - น่าสะพรึง..พบสาวแหล่งบันเทิง 1G1 ช้ามด้านา จากท่าชีเหล็กเข้ากักตัวใน LQ แม่สายติดเชื้อโค
วิด-19 เพิ่มรวดเดียวถึง 9 ราย ทำยอดรวมผู้ป่วยติดเชื้อเชียงรายรอบนี้พุ่งเป็น 20 รายแล้ว

น่าสะพรึง! พบอีก 9 สาวแหล่งบันเทิงท่า
ชีเหล็กกักตัวที่แม่สาย
ติดโควิด-19

(ผู้จัดการออนไลน์, 6 ธันวาคม 2563)

ที่มา:

<https://www.thairath.co.th/new/s/local/north/1989159>

ที่มา:

<https://mgronline.com/local/detail/963000s/local/north/1989159>

1.3 การสื่อสารของภาครัฐและการรายงานของสื่อมวลชนในการแก้ไขข้อมูลเท็จ

ส่วนปัจจัยที่น่าจะมีส่วนให้การแพร่กระจายของข้อมูลเท็จเกี่ยวกับมาตรการปิดเมืองลดลง และมีปริมาณเนื้อหาที่แก้ไขข้อมูลเท็จมากกว่า อาจเป็นเพราะภาครัฐจัดการแถลงข่าวเพื่อรายงานสถานการณ์ให้ประชาชนและสื่อมวลชนทราบอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปฏิเสธข้อมูลเท็จโดยนำข้อเท็จจริงมาอธิบาย รวมถึงการที่สื่อมวลชนติดตามสถานการณ์และสอบถามผู้เกี่ยวข้องในประเด็นที่สาธารณชนกังวลหรือสงสัยอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพราะสถานการณ์การแพร่เชื้อมีความเปลี่ยนแปลงรายวัน การสื่อสารข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์จึงมีความสำคัญเพื่อให้ประชาชนไม่ต้องคาดเดาเองโดยอ้างอิงจากประสบการณ์ก่อนหน้านี้ เมื่อมีข้อมูลเหล่านี้ปรากฏทางออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ผู้มีอิทธิพลทางออนไลน์ (online influencer) และผู้ใช้สื่อทั่วไปก็สามารถส่งต่อเนื้อหาที่แก้ไขข้อเท็จจริงทางโซเชียลมีเดียได้

จากการค้นข้อมูลย้อนหลังพบว่า ในช่วงแรกของการพบผู้ติดเชื้อหน่วยงานด้านสาธารณสุขในระดับจังหวัดและระดับประเทศมักเน้นย้ำว่า ยังไม่ประกาศใช้มาตรการล็อกดาวน์ในจังหวัดเชียงราย รวมถึงอธิบายว่าความเป็นไปได้ในแพร่เชื้อในพื้นที่สาธารณะมีไม่สูงนักเพื่อไม่ให้ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเดียวกับผู้ติดเชื้อวิตกกังวลและตื่นตระหนก นอกจากนี้ยังชี้แจงวิธีการติดตามผู้มีความเสี่ยง และแนวทางการจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มของประชาชนอย่างปลอดภัย เพื่อเป็นเหตุผลในการยืนยันว่าสามารถควบคุมสถานการณ์ระบาดได้และยังไม่จำเป็นต้องใช้มาตรการจำกัดการเดินทางเข้า-ออกและปิดสถานที่ในขณะนั้น พร้อมทั้งระบุว่าข่าวลือเรื่องการปิดเมืองเป็นข้อมูลเท็จ

ตัวอย่างเช่น ในวันที่ 2 ธันวาคม สาธารณสุขจังหวัดเชียงรายจัดแถลงข่าวเรื่องการพบผู้ติดเชื้อ ซึ่งในขณะนั้นมีจำนวน 3 คน และมาตรการควบคุมการระบาดของสถานศึกษาและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยในการแถลงข่าว ได้ปฏิเสธข่าวลือเรื่องนโยบายปิดเมืองหรือล็อกดาวน์ที่เผยแพร่ทางโซเชียลมีเดีย โดยระบุว่าเป็นข่าวลวง-ข่าวปลอม ไม่ใช่ข้อเท็จจริง ขณะที่สื่อมวลชนก็รายงานข่าวด้วยการย่ำว่าเชียงรายไม่มีมาตรการปิดเมือง ด้วยการพาดหัวข่าว และเปิดเสียงหรืออ้างคำพูดของเจ้าหน้าที่ที่ย้ำในประเด็นนี้ รวมถึงชี้แจงว่าประชาชนและนักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางเข้า-ออกเชียงรายได้ ยังไม่มีคำสั่งปิดสถานที่และกิจการ และสามารถจัดกิจกรรมปีใหม่ได้ ตัวอย่างเช่น *เชียงรายยันไม่ประกาศล็อกดาวน์จังหวัด “โควิด” ทำยอดจองห้องพัก 40%* (ประชาชาติธุรกิจ, 2 ธันวาคม 2563) และ *สธ.สยบข่าวลือล็อกดาวน์จังหวัดเชียงราย* (วันใหม่ ไทยพีบีเอส, 3 ธันวาคม 2563)

เศรษฐกิจภูมิภาค

เชียงรายยันไม่ประกาศล็อกดาวน์จังหวัด “โควิด” ทำยอดจองห้องพัก 40%

วันที่ 2 ธันวาคม 2563 - 17:51 น.

Facebook Twitter LINE

ประชาชาติธุรกิจ, 2 ธันวาคม 2563

สธ.สยบข่าวลือล็อกดาวน์จังหวัดเชียงราย

รายการ วันใหม่ ไทยพีบีเอส ออกอากาศ 3 ธ.ค. 63

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ยืนยันไม่มีการปิดจังหวัด หรือล็อกดาวน์ หลังพบผู้ติดเชื้อโควิด-19 จำนวน 3 คน และไม่มีการปิดสถานที่ที่ผู้ติดเชื้อไปใช้บริการ

ชมย้อนหลังรายการวันใหม่ ไทยพีบีเอส ได้ที่ www.thaipbs.or.th/WannaThaiPBS

Facebook

Twitter

LINE

คัดลอกลิงก์

ปิด

วันใหม่ ไทยพีบีเอส, 3 ธันวาคม 2563

ที่มา:

<https://www.prachachat.net/local-economy/news-566977>

ที่มา:

<https://program.thaipbs.or.th/watch/gEh2aE>

ระหว่างวันที่ 5 – 8 ธันวาคม 2563 ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงสาธารณสุขให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในทิศทางเดียวกันว่า ไม่มีมาตรการล็อกดาวน์ทั้งในจังหวัดเชียงรายหรือระดับประเทศ ประชาชนและนักท่องเที่ยวยังคงเดินทางไปเชียงรายและจัดกิจกรรมฉลองปีใหม่ได้ อย่างไรก็ตาม รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขยังเปิดช่องไว้ว่าหากควบคุมสถานการณ์ระบาดไม่ได้ ก็อาจพิจารณามาตรการควบคุมที่เข้มข้นขึ้น

“อนุทิน” ยัน ไม่ล็อกดาวน์ประเทศ ลั่นโควิดจะออก

Live PPTV Online | เผยแพร่ 5 ธ.ค. 2563 | 3.83K | แชร์

รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ยืนยัน ไม่มีล็อกดาวน์ประเทศ หลังพบผู้ป่วยโควิดในภาคเหนือ คุมเข้มแค่จังหวัดที่พบเชืเท่านั้น ลั่นโควิดจะออกจกถอย ยืนยันสาธารณสุขไทยรับมือได้

“อนุทิน” ยัน ไม่ล็อกดาวน์ประเทศ ลั่น
โควิดจะออก

(PPTV Online, 5 ธันวาคม 2563)

ที่มา:

<https://www.pptvhd36.com/news/สุขภาพ/137819>

workpointTODAY
“อนุทิน” ยัน โควิดเอาอยู่ ชี้ไม่มีนโยบายล็อกดาวน์ประเทศ | ข่าว | workpointTODAY
333 Views · Dec 8, 2020

workpointTODAY
2.56M subscribers
นายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ลงพื้นที่ชายแดนแม่สาย จ.เชียงราย ติดตามและให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ในการควบคุมการแพร่ระบาด โควิด-19 ยืนยันไม่มีนโยบายล็อกดาวน์เชียงราย หรือจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ

"อนุทิน" ยันโควิดเอาอยู่ ชี้ไม่มีนโยบายล็อกดาวน์ประเทศ

(WorkpointTODAY, 8 ธันวาคม 2563)

ที่มา:

https://www.youtube.com/watch?v=0yn9Xdyo_Xc

“หมอโอภาส” ยันคุมโควิด-19
ภาคเหนือได้ ลั่นไม่ปิดเชียงใหม่
เชียงราย
(เรื่องเล่าเช้านี้, 7 ธันวาคม 2563)
ที่มา:

<https://www.youtube.com/watch?v=6lwm11qcLHQ>

สร.ยันโควิด-19 ยังไม่ระบาดระลอก 2

สร.ยันโควิด-19 ยังไม่ระบาดระลอก 2 เจตต์จากในประเทศเพียง 3 ราย สามารถระบุต้นตอได้ทั้งหมด ไม่พบการแพร่เชื้อไปยังบุคคลอื่น - ติดเชื้อแบบจำกัด จังหวัดต่างๆไปเที่ยวได้ พ่อกลุ่มคนไทยติดเชื้อออลเข้าจากท้ายเหล็ก ไม่พูดความจริง ทำการสอบสวนโรคผู้ยากขึ้น

สร.ยันโควิด-19 ยังไม่ระบาดระลอก 2
(กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 6 ธันวาคม
2563)

ที่มา:

<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/911252>

2) ข้อเสนอแนะในการสื่อสารสู่สาธารณะจากกรณี “เชียงใหม่ปิดเมือง”

2.1 เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นวิกฤตการณ์ทางสังคมที่ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และเป็นสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลที่ประชาชนได้รับจึงมีผลสะท้อนในวงกว้างดังนั้น ประชาชนจึงควรได้รับทราบข้อมูลที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปได้อย่างทันท่วงที ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงที่มีเอกสารหรือหลักฐานยืนยัน เช่น จำนวนผู้ติดเชื้อ นโยบายมาตรการ หรือความคิดเห็นของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารสู่สาธารณะของภาคส่วนต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการและสื่อมวลชน จึงต้องย้ำข้อจำกัดในประเด็นนี้ และย้ำให้เห็นความเป็นปัจจุบันของข้อมูลที่นำเสนอในขณะนั้น เช่น ระบุวัน-เวลาให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการนำข้อมูลไปใช้อย่างผิดบริบท รวมถึงให้เหตุผลอธิบายบริบท หรือแสดงให้เห็นภูมิหลังของเหตุการณ์ (background) ว่า เพราะเหตุใดข้อมูลจึงเปลี่ยนแปลงไปจากสิ่งที่ประชาชนรับรู้ก่อนหน้านี้ เช่น อธิบายลักษณะสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปจากข้อมูลที่แจ้งไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งแจ้งความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือเพราะอะไรข้อมูลที่ออกมาชี้แจงก่อนหน้านี้จึงไม่สามารถนำมาใช้ได้ในวันถัดมาที่สถานการณ์เปลี่ยนไปจากเดิม

2.2 การสื่อสารทางพื้นที่ออนไลน์ของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะทางโซเชียลมีเดีย ควรให้ความกระจ่างและให้ข้อมูลที่ครบถ้วน การออกแบบอินโฟกราฟิกควรเป็นส่วนผสมของภาพและข้อความที่อ่านและเข้าใจได้ง่าย ควรแจกแจงประเด็นที่เป็นสาระสำคัญให้ละเอียด โดยเฉพาะประกาศที่ใช้ภาษาราชการซึ่งอาจทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจคลาดเคลื่อน

ตัวอย่างเช่น กราฟิกที่ระบุว่าพบผู้ติดเชื้อเพิ่มของเพจเฟซบุ๊ก *ศูนย์ข้อมูล COVID-19* ด้านล่างนี้ **ไม่ควรใช้รูปแบบเดียวกับการรายงานเหตุการณ์ด่วนขององค์กรสื่อที่เพียงระบุข้อความ แต่ไม่แสดงสาระสำคัญที่ประชาชนควรทราบ** ทั้งนี้ หน่วยงานราชการเป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้คนและสื่อมวลชนเห็นว่ามีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปอ้างอิงต่อได้ จึงไม่จำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลด้วยความรวดเร็วเช่นเดียวกับองค์กรสื่อ แต่ควรให้ความสำคัญกับการให้รายละเอียดที่สาธารณะจำเป็นต้องทราบ เช่น โทมัสไลน์ผู้ติดเชื้อ แนวทางการควบคุมโรค ด้วยเหตุนี้ ข้อมูลเหล่านี้จึงควรปรากฏในกราฟิกด้วยการออกแบบที่อ่านง่าย กระชับ ตรงประเด็น พร้อมทั้งระบุวันที่ที่รายงานสถานการณ์เพื่อป้องกันการถูกนำไปใช้แบบผิดบริบท

(ศูนย์ข้อมูล COVID-19, 4 ธันวาคม 2563)

ที่มา:

<https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/a.106142991004034/220477856237213/?type=3&theater>

2.3 การรายงานข่าววิกฤตทางสังคมและสถานการณ์ที่มีความผันแปรอย่างรวดเร็ว สื่อมวลชนต้องรายงานข้อเท็จจริงโดยอธิบายสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ให้ความเห็นที่เห็นที่ไปที่มา และให้ความกระจ่างต่อข้อมูลที่จะมีผลกระทบต่อสาธารณะ เพื่อป้องกันการเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน หรือการนำข้อมูลไปบิดเบือนหรือปรับแต่งเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์แบบใดแบบหนึ่งที่จะเป็นอันตรายต่อประชาชน นอกจากนี้ยังควรทำความเข้าใจกับโครงสร้างของสื่อออนไลน์ในการแพร่กระจายข้อมูล เพื่อป้องกันการส่งต่อข้อมูลเท็จด้วย

ดังที่ยกตัวอย่างแล้วข้างต้นว่า ในกรณีการรายงานประกาศ-คำสั่ง จากทางราชการ ควรสรุปสาระสำคัญและเน้นประเด็นที่จะมีผลต่อการ ดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างถูกต้องและกระจ่าง ป้องกันการตีความ คลาดเคลื่อนหรือการเกิดความตื่นตระหนก และควรอธิบายภูมิหลังของ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง

กรณีพบข้อมูล “หลุด” หรือที่แชร์กันกว้างขวางในโซเชียลมีเดีย สื่อมวลชนต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง (verify) เนื้อหาเหล่านั้นกับแหล่งข่าว ที่เชื่อถือได้ตามหลักวิชาชีพวารสารศาสตร์ ก่อนที่จะเผยแพร่ทางออนไลน์ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่ได้ตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน และข้อมูลเท็จไม่เพียงทำให้ประชาชนเกิดความสับสน แต่ยังเป็นการขยาย เสี่ยง (amplify) เนื้อหาอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการแนบลิงค์เนื้อหา ต้นทางด้วย วิธีการเช่นนี้ช่วยให้เนื้อหายังคงถูกเข้าถึงและมีปฏิสัมพันธ์ ต่อไปได้ แม้จะมีผู้ตอบโต้ว่าเป็นข้อมูลเท็จแล้วก็ตาม.